

Izlaganje sa znanstvenog skupa
328(497.5):305-055.3
Primljeno: 31. listopada 2006.

Je li hrvatski parlament homofobičan?*

ZORAN KURELIĆ**

Sažetak

Autor pokazuje kako se pojam homofobije koristi na nekoliko različitih načina. Od originalnog značenja po kojem je homofobija iracionalni strah od homoseksualaca i homoseksualnosti, pa do novijeg u kojem je izjednačena s rasizmom i antisemitizmom. Kurelić drži da je riječ o pojmu koji je nejasan i politički kontraproduktivan. Prikazujući i analizirajući saborsku raspravu o prijedlogu *Zakona o registriranom partnerstvu*, autor pokazuje zašto se po njegovu mišljenju Hrvatski sabor ne može proglasiti homofobnom institucijom, te zašto bi pojam homofobije trebalo rabiti samo kad je posrijedi stvarna fobija. Kurelić predlaže naglašenije razlikovanje homofobije i heteroseksizma te uvođenje pojma antihomoseksualizma.

Glavne riječi: homofobija, Zakon o registriranom partnerstvu, antihomoseksualizam

U ovom radu pokušat ću odgovoriti na pitanje iz naslova analizirajući doprinose saborskoj raspravi o prijedlogu *Zakona o registriranom partnerstvu*. Rasprava je vođena u Hrvatskom saboru u ožujku 2006. godine. Tonovi rasprave koju su prezentirali različiti masovni mediji s nacionalnom pokrivenošću ostavili su dojam da je parlament dobio težak oblik bolesti zvane homofobija. Nekoliko zastupnika i zastupnica izdašno su citirani, a nitko više od Lucije Čikeš koja je u sabornici izjavila: “Kad su pitali jednog fizičara što misli o pojavi heteroseksualnosti (...) on je to vrlo jednostavno objasnio što bi značilo kad bi se netko upleo u ova pravila prirode. Pa je rekao da je cijeli

* Proširena verzija ovog izlaganja predstavljena je na kongresu IPSA-e u Fukuoki 11. srpnja 2006. pod naslovom “Do We Need Cultural Gay Revolution in Croatia?” Ova verzija teksta, ali na engleskom jeziku, pripremljena je za međunarodni znanstveni skup “Equality in the EU: Experience and Expectations” koji je održan u Zagrebu 20. listopada 2006. godine.

** *Zoran Kurelić*, izvanredni profesor na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu na predmetu Metodologija društvenih znanosti.

svemir heteroseksualan od atoma, najsitnije čestice materije, do zvjezdanog sustava, od muhe do slona. Svi su oni heteroseksualni, a mi sada želimo od čovjeka napraviti homoseksualce.”¹ Prema mišljenju parlamentarke Čikeš, homofilija se protivi zakonima univerzuma. Neupitna je zabavna vrijednost tog doprinosa, ali novinarska odluka da se upravo ta rasprava istakne kao jedna od tipičnih, stvorila je u javnosti dojam da je rasprava o *Zakonu o registriranom partnerstvu* bila neodgovorna, pa i komična. Dogodilo se upravo suprotno. Dokaz za to je i stenogram saborske rasprave, dokument od 162 stranice, koji sadržava brojne razumne rasprave za i protiv prijedloga zakona.

U ovom izlaganju pokušat ću pokazati da, unatoč činjenici što je prijedlog zakona odbačen u prvom čitanju, homofobija nije bila razlog neprihvatanja novog zakona.

Svoj argument prezentirat ću u tri segmenta. U prvom (A) pisat ću o pojmu homofobije i njegovoj različitoj uporabi u političkoj teoriji i pravno-političkim dokumentima. U drugom (B) predstavljam nekoliko važnih doprinosa parlamentarnoj raspravi o prijedlogu *Zakona o registriranom partnerstvu*, te pokazujem kako pojam homofobije koriste saborski zastupnici. U završnom segmentu (C) pokušat ću pokazati zašto držim da se većinu argumenata koji su se protivili prijedlogu ne može nazvati homofobičnima. Isto tako, argumentirat ću da su određena značenja pojma homofobija teorijski preširoka i neprecizna, a politički beskorisna.

A

Moje osobno shvaćanje pojma homofobije vrlo je jednostavno i neprecizno. Pod homofobijom podrazumijevam iracionalni strah i averziju od homoseksualaca i homoseksualizma. To je manje-više standardno rječničko određenje pojma.² Važno mi je prije svega da je homofobija fobija, dakle fenomen usporediv s drugim iracionalnim strahovima i averzijama poput patofobije (izrazitog straha od spolnih bolesti) ili insektofobije (iracionalnog straha od kukaca).

Američka politička teoretičarka Nancy Fraser razumije pojam posve drukčije. U svom poznatom eseju *From Redistribution to Recognition?* ona kaže: “Gay muškarci i lezbijke trpe od autoritativne konstrukcije normi koje privilegiraju heteroseksualnost. Uz to ide i homofobija: kulturalno obezvređivanje homoseksualnosti. Nakon što je njihova seksualnost na taj način diskreditirana, homoseksualci postaju žrtvama sramoćenja, zlostavljanja, dis-

¹ Stenogram sjednice Sabora, 17. ožujka 2006. str., 19S3/127/1/SG

² Vidi npr. *Webster's New World Dictionary*

kriminacije i nasilja, dok im se istodobno uskraćuju prava i jednaka pravna zaštita” (Fraser, 1997.: 18). Fraser ne inzistira na iracionalnom strahu, nego na kulturalnoj diskreditaciji homoseksualnosti. Dakle, rješenje problema pretpostavlja borbu protiv heteroseksizma. To konzekventno znači da dominantnu kulturu treba radikalno promijeniti.

Treće shvaćanje riječi homofobija može se naći u službenim dokumentima institucija Europske Unije. U rezoluciji Europskog parlamenta o zaštiti manjinskih prava i antidiskriminacijskim politikama (*policies*) proširene Europe (*Protection of Minorities and Anti-discrimination Policies in Enlarged Europe*) homofobija se spominje pet puta. Parlament je zabrinut zbog “sve većeg javnog prihvatanja duboko rasističkih, antisemitskih, islamofobnih i homofobnih izjava članova vlada”³ zemalja članica. U dijelu rezolucije koji se bavi diskriminacijom manjina po najrazličitijim osnovama, kao što su rasa, etničko podrijetlo, seksualna orijentacija, religija ili hendikepiranost i dob, nalazimo sljedeće formulacije: Parlament poziva institucije Europske Unije, države članice i ostale da “osude sve čine homofobnog i transfobnog nasilja, uključujući maltretiranje, ponižavanje i verbalno i fizičko zlostavljanje, koje čine kako države tako i pojedinci.”⁴ Primjeri homofobnog nasilja koji su navedeni u fusnoti su: napad bombom punjenom čavlima u Londonu 1999., napadi na LGBT parade u Poljskoj i Bosni i Hercegovini 2004. i napad na Sebastiena Noucheta koji je živ spaljen u Francuskoj 2004. godine. Paragraf 23. rezolucije kaže da Parlament “primjećuje kontinuiranu prisutnost predrasuda i homofobije koje se neprekidno šire u javnoj sferi”, dok paragraf 24. ističe da “postoji potreba za akcijom protiv rastuće homofobije; a to se odnosi na povećano nasilje nad homoseksualcima, *bullying* u školi i na radnom mjestu i mržnjom ispunjene izjave vjerskih i političkih vođa.”⁵ U rezoluciji se spominju i drugi tipovi diskriminacije manjina poput antisemitizma, islamofobije/antimuslimanskog ponašanja, antiromskog ponašanja i romofobije. Očito je da u kontekstu rezolucije riječ fobija ponajprije znači snažnu averziju i mržnju, a ne iracionalan strah, pa je tako riječ homofobija po svom značenju mnogo bliža rasizmu i antisemitizmu nego erotofobiji. Postavlja se pitanje zašto to uopće zvati fobijom?

U sljedećem dijelu teksta predstaviti ću neke od ključnih argumenata za i protiv prijedloga *Zakona o registriranom partnerstvu* onako kao su bili izneseni tijekom rasprave u hrvatskom parlamentu.

³ Official Journal of European Union, C 124E, 25. svibnja 2006., str. 405.

⁴ *Ibid.* str. 410.

⁵ *Ibid.*

B

Saborski zastupnici koji nisu poduprli prijedlog *Zakona o registriranom partnerstvu* ponudili su protiv njega pet argumenata: kvaziznanstvenu analizu homoseksualnosti, standardno vjerničko odbacivanje homoseksualnosti, nereligijsko i neznanstveno odbacivanje prijedloga u kojem su saborski zastupnici iznijeli mišljenje prema kojemu zakon seže izvan mentalnih okvira hrvatskog naroda, konzervativni argument zasnovan na obiteljskim vrijednostima i tehnički, legalistički argument koji prijedlog drži nepotrebnim jer je problem navodno već uglavnom riješen *Zakonom o istospolnim zajednicama*.

Saborski zastupnik Marijan Mlinarić najbolje je formulirao kvaziznanstveni⁶ pristup. On kaže: “Većina suvremenih analitičara slaže se da za stvaranje homoseksualne privlačnosti mora postojati nedostatak spolnog identiteta kod dječaka ili djevojčica u slučaju lezbijstva. Kod dječaka, od ključne je važnosti odnos s ocem. On žudi za time da slijedi oca, da postane muškarac poput njega ... Kad se otac služi sinom da bi ojačao svoje samopoštovanje, otac odbacuje dječaka pa on ne ulazi u muški svijet. Kako nema podrške od oca ni veze s njim, teško mu je uspostaviti ravnopravnu vezu s muškim vršnjacima. Više voli gledati kroz prozor druge dječake kako se igraju nego se igrati s njima. Ne osjeća se zaista muški. Nedostatak spolnog identiteta. On jako idealizira dječake, ali nema hrabrosti pridružiti se natjecateljskom muškom svijetu ... Ako se nedostatak spolnog identiteta kao uzrok homoseksualnosti može steći i u obitelji, radi pogrešnih postupaka oca i majke, kakva bi tek sudbina očekivala djecu koja bi odrastala u istospolnim zajednicama.”⁷ Taj doprinos raspravi s indignacijom su odbili mnogi pristaše prijedloga, a najstrastveniji je bio zastupnik Ivan Bagarić koji je rekao: “Ja bih kazao, oslobodi nas Gospodine munje, rata, groma, kuge i zle godine i ovakvog znanstvenog stava tumačenja odnosa oca i sina kakvog ste vi ovdje ponudili. Hvala.”⁸

Katoličko odbacivanje predloženog *Zakona o registriranom partnerstvu* pojavljivalo se često tijekom rasprave. Saborski zastupnik Jure Bitunjac kritički je podvrgnuo parlamentarce katolike koji nisu osudili prijedlog zakona. On kaže: “Naime stav mene kao vjernika jest da branim određena načela koja sam stekao i u crkvi, ali i u svojoj obitelji, a mislim da ste vi pobrkali

⁶ Riječ kvaziznanstven pritom ne koristim pejorativno, nego epistemološki, jer izvode koji u temelju imaju psihoanalizu ili neki njezin derivat zbog neopovrgljivosti same paradigme ne treba smatrati znanstvenima. Jednako bi kvaziznanstven bio i neopsihijatrijski izvod koji bi pokušao pokazati da su zastupnici koji se protive zakonu stvarno bolesni, tj. fobični, samo toga nisu svjesni.

⁷ Stenogram rasprave u Saboru 19S3/113/2/DN

⁸ *Ibid.* 19S3/120/2/SG

neke stvari kad je riječ o samoj obitelji gdje ste spominjali da to može biti između muškarca i muškarca, žene i žene itd., a niste, trebali ste svakako spomenuti i ‘Knjigu postanka’ gdje tamo stoji *I Bog stvori muško i žensko, rastite i množite se*. I morate biti kao saborska zastupnica i vjernica svjesni danas da je na udaru ekstremnog liberalizma i obitelj i crkva kao temelj svakog društva.”⁹ Prozvana Ingrid Antičević Marinović odmah je replicirala: “Nemojte falsificirati ni *Bibliju* ni ‘Knjigu postanka’. Tamo stoji *I stvori ih na svoju sliku, muško i žensko, množite se ...* Osim toga, dajući svoje podatke nikad nisam javno o tome progovorila jer za mene, ako već o tome pričamo, odnosno to bi trebalo biti za svakog vjernika, dovoljna je njegova vjera i ne trebaju mu zakoni. Zakone pravi država za sve građane, a vi vjernici ili mi vjernici imamo svoje zakone i ne treba nam potpora države ... Žalosno je ako nam treba državna proteza u tome da bismo živjeli svoju vjeru.”¹⁰

Razmjene replika poput te bile su prilično učestale. U kontekstu ovog rada osobito je zanimljivo suprotstavljanje Damira Kajina i Ive Banca, i to zato što je Kajin ponudio nereligijsku i nekvaziznanstvenu kritiku prijedloga zakona. Kajin kaže: “Ovaj zakonski prijedlog nešto je što ću ja tako nazvati, nadilazi uobičajeni mentalni sklop hrvatskih građana. Kad to kažem, onda mislim da u ovom društvu naprosto postoje neke neupitne vrijednosti, prije svega mislim na usvajanje djece pa i brak ... Ne mislim čak ni to da su ti istospolni parovi rušitelji vrijednosti ove zajednice, ali ova sredina koja je iz godine u godinu sve tolerantnija ... još uvijek nije spremna za načela iz ovog zakona koji predlažu gospodin Banac i gospodin Lučin. Kako će to biti za pet ili deset godina, ja ne znam, ali za nešto takvo danas teško da će se sku-piti jedna kritična masa unutar ovog Parlamenta.”¹¹

Taj argument sam na početku segmenta nazvao ‘argumentom mentalnog okvira većine’. Činjenica što ga je iznio političar koji nije član vladajuće stranke koja se protivila prijedlogu zakona, prisilio je supredlagača, zastupnika Ivu Banca, na odgovor. Banac je uzvratio: “Tipično je, gospodine predsjedniče, za naše populiste, a gospodin Kajin je vodeći naš populist, da imaju loše mišljenje o hrvatskom narodu i hrvatskim građanima. Tako on kaže: *Predlagatelji ne znaju mentalni sklop ovog naroda ...* Mislim da je takav način razmišljanja koji smo vidjeli, ne samo u ovom slučaju, nego u čitavom nizu drugih slučajeva, potpuno neprihvatljiv. I doista bih želio da se koncentriramo na Prijedlog, koji nema nikakve veze s mentalnim blokovima, nego s pravima. Građanskim pravima koja su posve dozrela za ovo društvo i mislim da tu ne može biti nikakvih temeljnih razlika među raznim bloko-

⁹ Stenogram 19S3/120/2/SG – 3/SG

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ *Ibid.* 19S3/114/2/SG, 3/SG, 4/SG – 19S3/115/1/ŽG

vima u ovom Saboru, ako ćemo biti dosljedni u održavanju ljudskih prava.”¹²

Ivo Banac je, po mom mišljenju ispravno, pokušao istaknuti da je svrha zakona proširenje prava koja imaju heteroseksualni parovi na homoseksualne parove, što znači da je riječ o pitanju jednakosti i pravednosti, a ne o napadu na tradicionalni brak. Također valja naglasiti da se homoseksualno partnerstvo u prijedlogu zakona ne naziva brakom, te da se ne traži pravo posvajanja djece za homoseksualne parove. Bančev argument ide onkraj tradicionalnih vrijednosti i kulturalnih pitanja. Kritičari prijedloga zakona za njega su pripremili tehnički pravni protuargument. U raspravama se tako tvrdilo da novi zakon nije potreban jer Hrvatska već ima *Zakon o istospolnom partnerstvu*, ali i zato što postoje brojne zemlje članice Europske Unije čije zakonodavstvo ničim ne nadilazi Hrvatsku kad su prava homoseksualaca u pitanju. Dakle, ako netko želi proširiti prava *gay* populacije, najbolji put je proširivanje postojećih zakona, a ne uvođenje novoga. Brojni protivnici prijedloga isticali su da je nekoliko članaka u prijedlogu *Zakona o registriranom partnerstvu* uz male preinake prepisano iz *Obiteljskog zakona*. Konзерvativci su to držali posve neprihvatljivim. Njihovu poziciju ponovo je jasno formulirao saborski zastupnik Mlinarić. On je ustvrdio da heteroseksualna obitelj treba imati poseban status u Hrvatskoj i da je dužnost parlamentarne većine da predstavlja dominantne vrijednosti većine hrvatskih građana. Po njegovu mišljenju, dati ista prava homoseksualnim parovima konzekventno znači oduzeti poseban status tradicionalnoj obitelji i iznevjeriti većinu građana.

U svom završnom govoru zastupnik Banac je otvoreno ustvrdio: “Želimo primjenu pravnog učinka braka ... i ako je to *crimen*, to je upravo ono što želimo napraviti. Ali to nije brak.”¹³

Naveo sam glavne argumente protiv predloženog zakona iznesene u Hrvatskom saboru. Razumljivo je da riječ homofobija nisu često koristili kritičari zakona, ali koristile su je pristaše prijedloga. Parlamentarci koji su poduprli Bančev i Lučinov prijedlog, a inzistirali su na toleranciji kao dijelu kršćanskog naslijeđa i hrvatske tradicije, pokušali su pokazati da je zaštita manjina pretpostavka za ulazak Hrvatske u Europsku Uniju i da je homofobija jedna od bolji našeg društva. Osobno držim najuvjerljivijim argument prema kojemu se manjinu štiti proširenjem individualnih prava koja uživaju pojedinci koji čine većinu. Ali ovo je izlaganje o homofobiji. Riječ se pojavljuje u brojnim raspravama i ja ću navesti nekoliko.

¹² Stenogram, 19S3/115/3/ŽG, 4/ŽG

¹³ Stenogram 19S3/148/3/GK

U opsežnoj raspravi saborski zastupnik Nenad Stazić optužio je vladajuću stranku HDZ za homofobiju rekavši: “HDZ kaže: *Nismo homofobični, ali nismo za prava homoseksualne manjinske grupe*. Znaite, to vam je isto kao da netko kaže: *Nisam rasist, ali sam protiv prava crnaca*. To je isto kao kad netko kaže: *Nisam šovinist, ali sam protiv prava Srba*. To je isto kao kad netko kaže: *Ja sam tolerantan, ali sam sretan što mi žena nije ni Srпкиnja ni Židovka*. Ovdje se radi o manjini i našem odnosu prema njoj kao manjini. O tome i ni o čemu drugome. Homoseksualci kao manjina ne mogu sebi osigurati prava u nekom društvu, pa baš zato što su manjina. Njima prava mora osigurati većina, kao što većina u svakom društvu mora osigurati prava manjine, ali po tome se neka društva prepoznaju kao demokratska i tolerantna, a neka kao isključiva i nedemokratska.”¹⁴ U ovom argumentu homofobija je uspoređena s rasizmom i šovinizmom koji su shvaćeni kao tipovi netolerantnog tlačenja manjine. Na sličan način riječ se rabi i u rezoluciji Europskog parlamenta o zaštiti manjina gdje se spominje u kontekstu borbe protiv sličnih oblika potlačivanja poput islamofobije, romofobije i antisemitizma.

Zastupnik Željko Kurtov ne koristi riječ homofobija, ali u svojoj raspravi zapravo govori o fenomenu za koji je riječ izvorno korištena. On kaže: “Ne vjerujem da muškarac koji je siguran u svoju muškost i žena koja je sigurna u svoju ženstvenost može imati bilo kakav strah od ovog zakona ... I mislim da baš ti ljudi koji nisu sigurni u svoje spolne orijentacije ili svoj ego, mislim da se ti ljudi najviše protive ovom zakonu.”¹⁵ Zastupnik Kurtov govori o iracionalnom strahu osoba koje nisu sigurne u svoju heteroseksualnost. Ironično, on ne upotrebljava riječ homofobija da bi opisao ovu fobiju.

Supredlagач zakona, socijaldemokrat Šime Lučin, koristi riječ vrlo često. On vjeruje da je homofobija problem prisutan u hrvatskom društvu i da je uglavnom izazvana neznanjem. Pod homofobijom uglavnom podrazumijeva negativan stav prema *gay* populaciji. Isto tako, uvredljive formulacije poput “pederi mogu pričekati dok se ne riješi problem hrvatskih branitelja” naziva “homofobnim izjavama”. Nema mnogo fobije u njegovu shvaćanju pojma. Netrpeljivost prema homoseksualcima ne mora biti izvedena iz nekog straha.

Na početku ovog rada prikazao sam nekoliko prilično različitih razumijevanja homofobije pa ne čudi što u raspravama o predloženom *Zakonu o registriranom partnerstvu* zastupnici u Saboru koriste riječ na različite načine. Pitanje je – Je li hrvatski parlament homofobičan? Kako bih odgovorio na to pitanje, moram koristiti sva tri značenja pojma: iracionalan strah i averzija, kulturalno obezvređivanje i diskriminacija manjine.

¹⁴ Ibid. 19S3/121/1/ŽG

¹⁵ Ibid. 19S3/132/5/DN i 19S3/133/1/SG

C

U uvodu ovog izlaganja istaknuo sam da pod homofobijom podrazumijevam iracionalni strah i averziju prema homoseksualcima. Kad averzija prijede u mržnju i dobije dramatične oblike, mislim da je pogrešno govoriti o fobiji i da bi u tim slučajevima trebalo rabiti pojam poput antihomoseksualizma, kao što se govori o antisemitizmu. U dokumentima Europskog parlamenta spominje se islamofobija i romofobija, a uz obje se stavlja antimuslimansko ponašanje i antiromsko ponašanje. Riječi koje završavaju na fobija upućuju u krivom smjeru. S pravom se ne govori o semitifobiji kad se diskriminira semite, niti o feminfobiji kad se tlači žene.

Nancy Fraser koristi pojam homofobije u kontekstu rasprave o dominantnoj kulturi koja je po njezinu mišljenju heteroseksistička. Fraser vjeruje da je za istinsku emancipaciju homoseksualaca potrebno priznavanje homoseksualnoga životnog stila. To znači da se homoseksualnost ne tretira kao nešto sumnjivo što bi trebalo tolerirati, nego da ju se prizna kao jednu od tri ravnopravne mogućnosti sklapanja romantičnih veza i partnerstva: biseksualnost, heteroseksualnost i homoseksualnost. To za krajnju konzekvenciju ima revolucionarnu promjenu cijele dominantne kulture.¹⁶ Po mišljenju Nancy Fraser, kulturna revolucija koja bi promijenila stavove većine potpuno je legitimna i poželjna. U heteroseksističkoj zajednici homofobija je oblik kulturalnog obezvređivanja i moguće ju je ukloniti samo opsežnim promjenama dominantne kulture.

Kako prolazi Hrvatski sabor kad se rasprava o prijedlogu *Zakona o registriranom partnerstvu* odvagne ovako shvaćenim pojmom homofobije? Nema nikakve sumnje da bi gotovo svi protivnici prijedloga zakona, a i poneki njegov pristaša, za Fraser bili heteroseksisti. Sjedinjene Američke Države i Velika Britanija također su heteroseksističke zajednice i njihovi parlamenti nisu iznimka. Strogo uzevši, niti jedna zapadna demokracija, uključujući i slobodoumne zemlje poput Danske ili Švedske, ne bi mogla izbjeći ovaj tip kritike, pa prema tome reći da bi za Fraser Hrvatski sabor bio homofoban nije neki strašan prigovor parlamentu zemlje u kojoj živimo.

Mislim da bi trebalo zaoštriti razliku među pojmovima heteroseksizma i homofobije koja je povezana s iracionalnim strahom, ali u tom slučaju homofobija postaje problem razmjerno malog dijela stanovništva i bilo bi nemoguće tvrditi da je tako shvaćena homofobija dominirala saborskom raspravom. Kad je riječ o sustavnom zlostavljanju i šikaniranju homoseksualaca, ja bih koristio pojam antihomoseksualizma, no ni taj fenomen nije baš izbijao iz rasprava onih koji su odbacili prijedlog zakona. Dakle, prema mo-

¹⁶ O problemima te pozicije raspravljam u tekstovima 'S kulturnom revolucijom ili bez nje', *Politička misao* br. 4, 2005. i 'On the Unholy Public-Private Split', *Croatian Political Science Review*, br. 5, 2005.

jem mišljenju, rasprava koja se vodila nije bila okršaj homofoba i homofila, nego suprotstavljanje konzervativnog i liberalnog razumijevanja homoseksualnosti. Dakako, ne treba zažmiriti na, srećom, rijetke uvredljive formulacije poput “pedera” i “tople braće”, ali rasprava je zapravo pokazala da bi neka varijanta predloženog zakona mogla bez većih problema proći za pet godina, kao što je to protivnik zakona zastupnik Kajin u svojoj raspravi nagovijestio. Kako će oko 2011. i Hrvatska biti pred ulaskom u Europsku Uniju, to sigurno neće biti prekasno. Pet godina nije predug period čak ni za partnerstvo, bilo ono heteroseksualno ili homoseksualno.

Što se tiče same riječi homofobija, ona već ima sudbinu pojma s nejasnim značenjem – previše se upotrebljava. Da zaključim, Hrvatski sabor nije homofoban, a riječ treba koristiti samo kad je doista posrijedi fobija.

Literatura

Fraser Nancy, 1997: *Justice Interruptus*, Routledge, London

Stenogram diskusije u Hrvatskom saboru o prijedlogu *Zakona o registriranom partnerstvu*, 17. 3. 2006.

Prijedlog *Zakona o registriranom partnerstvu*, Pravni tim udruga Iskorak i Kontra, kopija svibanj 2005.

Official Journal of the European Union, C 124 E, 25. 5. 2006.

Zoran Kurelić

IS CROATIAN PARLIAMENT HOMOPHOBIC?

Summary

The author outlines different understandings of homophobia, from the original meaning of an irrational fear homosexuals and homosexuality, to a more recent one in which it is equated with racism and antisemitism. Kurelić argues that the term is vague and politically counterproductive. By analyzing the debate on *The Law on Registered Partnership* in the Croatian parliament (Sabor), the author shows why, in his opinion, the Croatian parliament cannot be labeled homophobic, and why the concept of homophobia should be used only for serious manifestations of this phobia. The author suggests that a distinction should be made between homophobia and heterosexism and that the concept of antihomosexuality should be introduced.

Key words: homophobia, The Law on Registered Partnership, antihomosexuality

Mailing address: Fakultet političkih znanosti, Lepušićeva 6,
HR 10 000 Zagreb. *E-mail:* zkurelic@fpzg.hr